

Kennisdag paden en lanen

woensdag 20 november 2024, landgoed Duivenvoorde

Theorie en geschiedenis paden en lanen – Kees Beelaerts van Blokland (Beelaerts Historisch Groen)

Op oude landgoederen waren er van oudsher konings- en jachtlanen die werden onderhouden door te walsen. Veel historische paden werden uitgevoerd in gras en onderhouden door te zeisen. Zo ontstonden er groene lanen met graslopers.

Bij zwaarder gebruik werkt dit pad type niet. Dan kom je uit bij halfverharding met materialen als Dolomiet Gravier. Deze aangestampte grindpaden gaan zeer lang mee, mits niet te diep wordt geschoffeld. In een aantal gevallen kan asfalt een goede keuze zijn. Let wel op de kleur van de toeslagstoffen en kies bijvoorbeeld voor wit asfalt. Laat je niet verleiden om mee te gaan in trends als grijs split.

Paden moeten een doel hebben. Kijk daarom goed naar de historie en kijk naar nut, aansluiting en uitvoering. Wordt er gekozen voor de aanleg van een grindlaag of ander los materiaal? Zorg dan dat deze maximaal 2 tot 3 cm dik is, zodat het niet gaat rollen.

In de tuinhistorie zijn schelpen als verharding niet terug te vinden. De verharding die je kiest moet passen bij de ondergrond. Leg geen schelpenpad aan bij oude opstanden die anders gewend zijn. Uitspoeling van kalk kan nadelige gevolgen hebben.

Randopsluiting

Pas vanaf de tijd van de barok wordt de tuin rond het huis gemodelleerd. Tuintrends zijn bepalend voor het beeld. Dus ook voor kantopsluitingen. Denk bij randopsluiting na over vorm en afmeting. Houd het streefbeeld in de gaten en pas het ontwerp hierop aan. Het te gebruiken materiaal moet passen bij de omgeving. Cortenstaal is een trend van dit moment, maar geen duurzame. Ondergronds roest het weg, net als natuurijzer. IJzer is een natuurlijke stof die bij het vergaan terugvalt naar de grond. Voor het vervangen van hardhouten randen geldt ook dat staal de beste keuze is.

Verhardingstypes

Kijk bij de aanleg van verhardingen altijd naar de historische achtergrond van de locatie. Dit is een belangrijke afweging voor het type verharding dat wordt gebruikt.

Elementverharding (klinkers, kasseien) is vooral te vinden rond gebouwen en bij bruggen/overgangen. Hier werden (kostbare) klinkerkleden gelegd van IJssel-, Vecht- of Waalformaat. De SCE heeft een restauratieladder opgesteld. Maak hier gebruik van bij (vernieuwde) aanleg van paden. En zorg voor de juiste vergunningen.

Fundering

Een goede funderingslaag is belangrijk voor een goed aangelegd pad of laan. Deze bestaan uit een vlijlaag en een minder grove laag afgedekt met een fijne laag. De afwatering wordt geborgd door naar twee kanten afschot te hebben. Zo kan regenwater aan de zijkanten wegvloeien. Bij een goed aangelegd pad blijven mensen op de paden en blijft de vegetatie in stand. Kan het water niet weg via de ondergrond, leg dan een afvoerbuis aan.

Onderhoud paden en padranden

Welke verharding er ook gebruikt wordt: er is altijd onderhoud nodig. De bladblazer blaast al veel zaden weg, wat onkruid scheelt. Hoe strakker paden worden onderhouden, hoe kleiner de kans op verrommeling en achterblijven van afval. Ontstaan er kuilen in de paden, pak die gelijk aan. Anders wordt het lastig. Ontstaat er spoorvorming? Trek dan de eg over het middenrif van het pad. Zo blijft de eenvormigheid bewaard. Met de inzet van de weide-eg wordt de bovenlaag losgewoeld, wat onkruid tegengaat. Let op de padranden wanneer onkruid thermisch wordt aangepakt. Als daar (veel) kruiden worden weggebrand dan ontstaat een rommelig beeld. Ga je harken? Doe dat dan vanaf de rand naar het midden. Bij aansluiting op bijvoorbeeld bruggen en klinkerkleden krijg je het mooiste beeld wanneer het pad dezelfde breedte heeft als het aan te sluiten object.

Omdat straatgras ook in de winter groeit is het advies om jaarrond onkruid te bestrijden. Maai een strookje gras naast het pad om onkruid tegen te gaan en een verzorgd beeld. Door het inzetten van de (weliswaar rumoerige) bladblazer worden al veel zaden van ongewenste kruiden van de paden weggeblazen. Sinds er geen sulfaat meer in benzine zit, zijn er meer algen en mossen zodat deze nu meer voorkomen. Bij gladheid is zand het beste bestrijdingsmiddel, omdat strooizout het voedsel in de bodem aantast.

Externe invloeden op paden en lanen

Evenementen trekken een zware wissel op de locaties, dus ook op de verhardingen. Denk daarom goed na hoe de verhardingen worden beschermd. De regie ligt bij de erfgoedlocatie, niet bij de deelnemers aan het evenement of de organisator. De provincie Groningen heeft een protocol opgesteld dat voor iedereen inzichtelijk is, dus doe er je voordeel mee.

Infrastructurele werken

Als infrastructurele werken moeten worden uitgevoerd op de locatie is het raadzaam zelf het voorwerk te doen. Zo is het mogelijk zelf materiaal opzij te leggen. Wat uiteindelijk veel onderhoud scheelt.

Beheer paden en lanen in de praktijk – Dick de Vlieger (tuinbaas Landgoed Duivenvoorde)

Tuinbaas Dick de Vlieger verzorgt het beheer in de praktijk op landgoed Duivenvoorde. Bij de rondgang over het landgoed vertelt hij over de keuzes die worden gemaakt en hoe paden schoon worden gehouden.

Het landgoed Duivenvoorde ligt op oud binnenduin. Zandgrond dus. Voordeel van deze ligging is dat de ondergrond stabiel is en dat water snel wegzakt. Dat maakt dat er voor veel verschillende typen verharding en halfverharding kan worden gekozen. Zes jaar geleden is er gekeken naar Dolomiet gravier en Nobre Cal. Omdat deze verhardingen 'stempelen' is besloten dit niet te gebruiken. In het kasteel zou het leiden tot extra onderhoud. Uiteindelijk zijn de paden aangelegd met Achterhoeks padvast. Padvast bestaat uit gebroken grinddeeltjes die in elkaar haken.

Het onderhoud van de paden hangt ook samen met de laanbegroeiing. Omdat beuken weinig zonlicht doorlaten, verdwijnen langs de randen onkruid en gras. Lanen worden daardoor breder en er is minder onderhoud nodig. Voor een beheerder erg prettig. Voor een deel van het beheer van de paden wordt gewerkt met de bladblazer. In het najaar worden afgevallen bladeren naar de randen van de paden geblazen, waardoor er minder onkruid opkomt op de paden. Het blad aan de randen kan verteren en voegt voedsel toe aan de bodem.

Om onkruid op paden en lanen op het landgoed tegen te gaan wordt hier een schoffelmachine ingezet. De machine wordt aangehaakt aan de trekker en bestaat uit een eg met hele korte tanden die net onder de toplaag loswoelt. Aan de achterkant van de machine zit een rol die de losgewoelde grond gelijk kan aandrukken. Bij paden met een ondergrond van zand wordt de rol niet gebruikt.

Kennisdag paden en lanen op landgoederen en buitenplaatsen

Landgoed kasteel Duivenvoorde

